

Liite: Kasvatus- ja opetuslautakunta 12.9.2023

Vuoden 2024 talousarvioesityksen yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet

Valtuustoaloite kouluruokailun järjestämiseksi, kouluruoan laadun ja ravintosuositusten noudattamisen parantamiseksi ja kehittämiseksi Tampereen kouluissa ja eskareissa sekä riittävän määrärahan lisäämiseksi kaupungin talousarvioon – Aila Dünder-Järvinen (TRE:7369/12.00.01/2022)

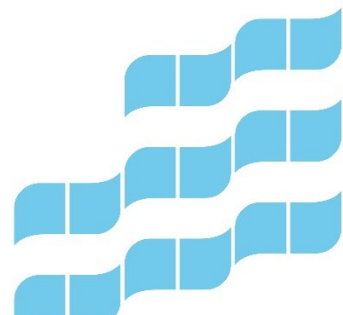
Nuorisovaltuuston aloite yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämisestä tamperelaisten peruskoulujen oppilaille ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille (TRE:7375/12.00.01/2022)

Valtuustoaloite Tampere-lisän palauttamiseksi 0–3-vuotiaiden kotihoitoon – Keskustan valtuustoryhmä (TRE:708/05.00.01/2023)

Valtuustoaloite Tampereen yläkoululaisten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi – Marika Puolimatka ym. (TRE:1687/12.00.01/2023)

Nuorisovaltuuston aloite Nuorisopassin laajentamisesta (TRE:2629/12.00.01/2023)

Valtuustoaloite historiikin kirjoittamiseksi Tampereen varhaiskasvatuksen historiasta alkuajoista lähtien – Anne Liimola (TRE:2804/12.00.01/2023)

Valtuustoaloite kouluruokailun järjestämiseksi, kouluruoan laadun ja ravintosuositusten noudattamisen parantamiseksi ja kehittämiseksi Tampereen kouluissa ja eskareissa sekä riittävän määrärahan lisäämiseksi kaupungin talousarvioon – Aila Dünder-Järvinen

Valtuutettu Aila Dünder-Järvinen esittää 24.10.2022 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen Vanhemmat ry:n kouluruokailukyselyn tulokset ja huomioidetaan otetaan käsittelyyn ja tehdään pikaiset tarvittavat parannukset Tampereen kouluissa ja esiopetuksessa yhteistyössä vanhempainyhdistysten ja Tampereen Vanhemmat ry:n kanssa. Lisäksi kouluruoan laadun ja ravintosuositusten noudattamisen säilyttämiseksi ja parantamiseksi on varattava riittävät määrärahat kaupungin talousarvioon.

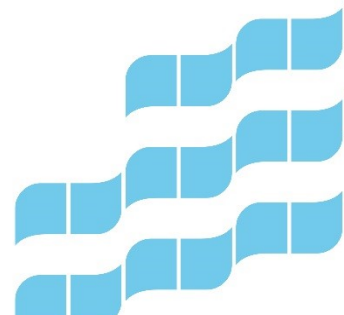
Kouluruokailu on kiinteä osa koulujen kasvatusta- ja opetustoimintaa. Ravitsemuksellisenä tavoitteena on edistää oppilaiden hyvinvointia, terveyttä ja vireyttä. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailusta säädetään perusopetuslain (628/1998) 31 §:ssä siten, että opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on oikeus välipalaan (perusopetuslaki 48 d §). Välipalan hinta sisältyy mahdolliseen toimintamaksuun. Lisäksi oppilaalla on oikeus maksuttomaan ateriaan työelämään tutustumisen (TET) ja koulun retkipäivien aikana.

Tampereella seurataan ja arvioidaan perusopetuksen ruokailua jo säännöllisesti:

- Kuntakohtaiset indikaattorit: toteutuminen ja tarkoituksenmukaisuus vs. suositus ja asetetut tavoitteet palvelu- ja vuosisuunnitelmissa, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa
- Osallistuminen THL:n TEAviisariin
- Pirkanmaan Voimia Oy:llä on jatkuvan palautteen palautelomake: <https://research.innolink.fi/tutkimus/voimia/2891/>
- Oppilaiden ja henkilökunnan osallistumista ja tyytyväisyyttä kouluruokailuun seurataan säännöllisesti
- Ruoan menekkiä ja hävikkiä seurataan säännöllisesti
- Vanhemmat ja huoltajat huomioidaan osana koulun yhteistyötä
- Koulun terveysolojen tarkastuksissa (kolmen vuoden välein) arvioidaan kouluruokailun toteutumista
- Aterian osien laatuvaatimuksia, ravintosisällön toteutumista ja ruokalistoja arvioidaan säännöllisesti

Tämän lisäksi Tampereen perusopetuksessa perustetaan kouluruokatyöryhmä. Työryhmä aloittaa työskentelyn vuoden 2024 alussa. Työryhmässä on edustus kouluruokaan kiinteästi liittyvistä tahoista kuten oppilaista, opettajista, rehtoreista, vanhemmista, valtuutetuista, perusopetuksen hallinnosta, asiantuntijoista sekä Pirkanmaan Voimia Oy:stä. Tavoitteena on parantaa yhteistyötä kouluruokailun edistämiseksi perusopetuksessa. Työryhmä asettaa myös tavoitteita lukuvuosittain ja seuraa niiden edistymistä.

Tampereen Vanhemmat ry teki kouluruokailukyselyn sähköisenä kyselynä keväällä 2022. Vastaajina olivat tamperelaisten koulujen vanhempainyhdistysten yhteyshenkilöt. Yhteyshenkilöt kartoittivat vastaukset oman koulunsa lasten vanhempia haastatellen. Vastauksia saatiin eri puolilta kaupunkia. Vastausprosentti oli melko pieni. Kyselyn perusteella todettiin, että ruokailu tapahtuu pääosin ruokalassa, mutta jotkut oppilaat ruokailevat luokissa. Ruokailu on ruuhkainen ja melu haittaa ruokailuhetkeä. Ruokailu ei kaikissa kouluissa

jaksota koulupäivää vaan saattaa alkaa tai päättyä ruokailulla. Yhdessäkään koulussa ei ollut varattu suositusten mukaista 30 minuuttia ruokailuun.

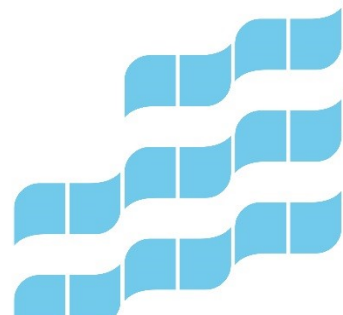
Tulokset käytiin läpi syyskuussa vuonna 2022 Tampereen Vanhemmat ry:n kanssa, jossa sovittiin, että tulokset käydään koulujen rehtoreiden kanssa. Sovittiin myös, että kirjataan kouluruokailuun liittyvät tavoitteet lukuvuosisuunnitelmaan. Lisäksi otetaan huomioon kodin ja koulun välinen yhteistyö ja yhteistyö kouluterveydenhuollon kanssa. Niissä kouluissa, joissa on ruokailuun liittyviä aikatauluongelmia, pyritään lyhentämään linjastolla jonottamista aikatauluttamalla, linjastoja lisäämällä, luokkaruokailulla ja niin edelleen. Kuitenkin on huomioitava, että aina kun koulujen tilakapasiteetti antaa myöden, oppilaalla on aikaa ruokailuun välitunteineen 30 minuuttia.

Tampereen perusopetuksen oppilaskohtainen ateriakustannus on selkeästi korkein verrattuna muihin niin sanottuihin kuusikkokuntiin eli viiteen muuhun väkiluvultaan suurimpaan kaupunkiin ja näiden kuntien ateriakustannusten keskiarvoon. Vuonna 2021 ruokailuun kului kuusikkokunnissa keskimäärin 427 euroa/oppilas ja Tampereella 597 euroa/oppilas. Mikäli ruoan laadun parantamista halutaan, tämä edellyttää taloudellisten lisäresurssien huomioimista osana Pirkanmaan Voimia Oy:n kokonaistilasta. Esimerkiksi 20 sentin lisäys (yksi kasvis salaattiin joka päivä, hedelmä kerran viikossa ja 10 senttiä lisää lämpimän raaka-aineen kustannuksiin tms.) edellyttäisi jo 700 000 euron lisäbudjettia.

Aloitteen sisältämillä toimenpiteillä ei ole osoitettu erillistä rahoitusta kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesityksessä. Tampereen perusopetuksen kouluruokatyöryhmä aloittaa työskentelynsä vuoden 2024 alussa.

Valmistelija:

Opetusjohtaja Ulla Ojalampi, ulla.ojalampi@tampere.fi, puh. 050 428 3044

Valtuustoaloite kouluruokailun järjestämisen, kouluruoan laadun ja ravintosuositusten noudattamisen parantamisesta ja kehittämisestä Tampereen kouluissa ja eskareissa sekä riittävän määrärahan lisäämisestä kaupungin talousarvioon

Kouluruokailua ohjaavat lainsäädäntö, kansalliset ja paikalliset opetussuunnitelmat sekä kouluruokailu- ja ravitsemussuositukset. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisema kouluruokailusuositus ohjaa koulupäivän ruokailua ja ruokakasvatuksen toteuttamista. Kouluruokailusuosituksen mukaan kouluaterian pitäisi kattaa noin kolmannes oppilaan päivittäisestä energiansaannista. Suositus antaa laajan kriteeristön ja ohjeistuksen kouluruokailun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Se toimii ohjenuorana ruokapalvelun ja opetuksen järjestäjille sekä ruokapalvelu- ja opetushenkilöstölle. Suositus ohjaa myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Kouluruokailusuosituksessa huomioidaan aterian tarjoamisen ajankohta ja ruokailun kesto. Sopiva ajankohta ruokailulle on noin klo 11–12. Oppilailla pitää olla riittävästi aikaa ateriointiin – ruokailun vähimmäiskestoksi suositellaan puolta tuntia. Aterioinnin lisäksi oppilailla olisi hyvä olla vielä 10–15 minuuttia aikaa ulkoilu- ja liikuntahetkeen ennen ruokailua tai sen jälkeen. Terveellistä välipalaa pitäisi olla mahdollista nauttia koulussa, mikäli oppitunnit jatkuvat yli kolme tuntia lounaan jälkeen. Joissakin kouluissa on tarjolla maksutonta välipalaa, mutta useimmissa välipala on maksullinen. Joissakin Suomen kouluissa on käytössä etukäteen maksettava välipalapassi, jonka vanhempi lunastaa lapselleen ja joka oikeuttaa tiettyyn määrään välipaloja.

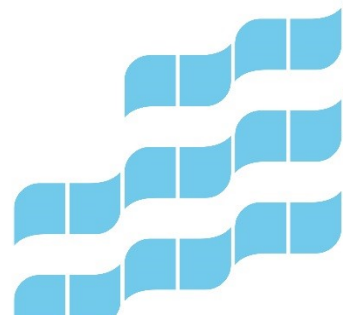
Kouluruokailu on myös tärkeä osa kouluissa tehtävää ruokakasvatusta. Säännöllinen ateriarhythmi edistää hyvinvointia ja hyvää ravitsemusta sekä auttaa välttämään epäterveellisiä välipaloja ja napostelua. Ravitsemus vaikuttaa merkittävästi myös lasten keskittymiskykyyn, oppimiskykyyn ja tunteiden säätelyyn eli oikea-aikainen ja terveellinen ruoka vaikuttavat monella tapaa lasten oppimiseen ja koko koulun toimintaan. Koulun ja kodin yhteistyö ja yhteinen näkemys ovat kouluruokailussa ja ruoka- ja ravitsemuskasvatuksessa erittäin tärkeitä. Selvitykset osoittavat, että ylemmille vuosiluokille siirryttäessä lasten osallistuminen kouluruokailuun vähenee. Osa oppilaista joko jättää aterian täysin syömättä tai korvaa sen välipaloilla, jotka voivat olla epäterveellisiä. Alempien vuosiluokkien oppilaista lähes kaikki kyllä osallistuvat kouluruokailuun, mutta moni ei syö aterian kaikkia ainesosia.

Tampereen Vanhemmat ry teki kouluruokailukyselyn sähköisenä kyselynä keväällä 2022. Vastaaajina olivat tamperelaisten koulujen vanhempainyhdistysten yhteyshenkilöt. Yhteyshenkilöt kartoittivat vastaukset oman koulunsa lasten vanhempia haastatellen. Vastauksia saatiin eri puolilta kaupunkia.

Koontia Tampereen Vanhemmat ry:n kyselyn vastauksista:

Ruokailun ajankohta

- 63 % aikavälillä klo 10-12
- 25 % aikavälillä klo 10-13
- 6% aikavälillä klo 10.30-12.00
- 6% aikavälillä klo 10.30-12.30

Ruokailuun käytetty aika

- 44% 20 min
- 25% 15 min
- 25% aika vaihtelee
- 6% 25 min

Ulkoilu ruokailuajan yhteydessä (ennen tai jälkeen ruokailun)

- 81% Kyllä
- 19% Ei

Välipala (mikäli oppilaiden koulupäivä jatkuu 3 tuntia tai pidempään lounaan jälkeen, tarjoaako koulu välipalan)

- 81% Ei
- 19% Kyllä

Kokemuksia kouluruokailusta

Lapsi jättää aamupalan syömättä kouluruokailun toteutuessa liian aikaisin (esim. klo 10) - 21%

Lapsi on joutunut kiirehtimään syömistä ja hotkimaan ruokailun lyhyen ajan vuoksi – 79%

Lapsi on joutunut jättämään osan ruoasta syömättä ruokailuun varatun ajan lyhyiden vuoksi – 36%

Lapsella on kova nälkä aamupäivällä kouluruokailun toteutuessa liian myöhään – 29%

Lapsella on kova nälkä iltapäivällä kouluruokailun toteutuessa liian aikaisin – 64%

Kotoa on jouduttu laittamaan eväät mukaan koulun ruokailun ajoituksen (liian aikainen tai myöhäinen) tai liian lyhyen ruokailuun varatun ajan vuoksi – 57%

Koulupäivä alkaa ruokailulla – 14%

Koulupäivä päättyy ruokailuun – 29%

Ruokailu vaikuttaa oppitunnin alkuun tai loppuun (oppitunti jää tavallista lyhyemmäksi) – 43%

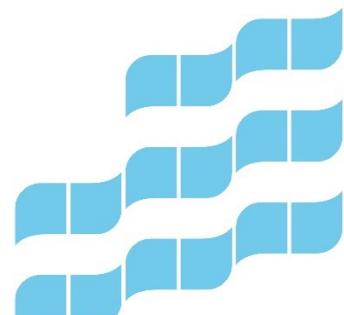
Oppilaat käyvät syömässä kesken oppitunnin – 64%

Ruokailuun liittyvät järjestelyt (ruokailun ajoitus, ruokalassa vietetty aika) ovat aiheuttaneet vaikeuksia erityisruokavalion tai muun syömiseen liittyvän terveydellisen seikan – 21%

Ruoka on loppunut kesken – 29%

Kyselyn tulosten vertailua kouluruokailusuositukseen

Ruokailu toteutuu pääosin ruokalassa, mutta jotkut oppilaat ruokailevat luokassa. Ruokala on ruuhkainen ja melu haittaa ruokailuhetkeä. Ruokailu ei toteudu yhdessäkään vastanneessa koulussa suositusten mukaisena ajankohtana klo 11-12. Kouluissa syödään joko liian varhain tai liian myöhään. Liian aikainen lounas johtaa aamupalan syömättä jättämiseen tai kovaan nälkään iltapäivällä. Liian myöhäinen lounas haittaa aamupäivän

oppitunteja nälän kurniessa. Ruokailu ei kaikissa vastanneissa kouluissa jaksota lapsen koulupäivän kokonaisuutta, vaan koulu alkaa tai päättyy ruokailulla. Yhdessäkään vastanneessa koulussa ruokailuun ei varattu suosituksen mukaista vähintään 30 minuuttia. Ruokailuun käytetään 15-20 minuuttia (yhdessä koulussa 25 minuuttia). Tämä johtaa hotkimiseen tai ruokaa ei ehditä syödä loppuun. Pääosin oppilailla on mahdollisuus ulkoiluun joko ennen tai jälkeen ruokailun. Viidesosassa kouluja ulkoilu ei toteudu. Vain viidesosassa vastanneista kouluista on tarjolla välipalaa pitkinä koulupäivinä koulun jatkuessa yli 3 tuntia lounasajan jälkeen. Välipala on maksullinen.

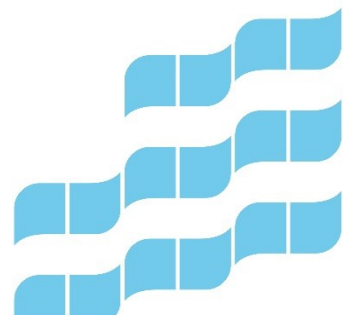
Yhteenvetoa

Kouluruokailu järjestetään useassa tamperelaisessa peruskoulussa poiketen valtakunnallisesta kouluruokailusuosituksesta. Kouluruokailusuosituksesta poikkeamisella on merkittäviä vaikutuksia lasten oppimiseen ja hyvinvointiin: Ravitsemus vaikuttaa merkittävästi lasten keskittymiskykyyn ja oppimiskykyyn. Riittävä ja oikea-aikainen ravitsemus koulupäivän aikana on tärkeä asia oppilaan hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen sekä myös tunteiden ja käyttäytymisen hallinnan näkökulmasta. (Lähde: Tampereen Vanhemmat ry, kouluruokailukysely kevät 2022).

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12.10.2021 työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruoan kehittämissuunnitelman. Ohjelman luonnos on jo luettavissa valtioneuvoston hankeikkunassa. Ohjelma julkaistaan marraskuussa 2022. Ohjelman tavoitteena on mm. lisätä kouluruokailuun osallistumista, kehittää kouluruokailuun liittyviä käytäntöjä ja etsiä ratkaisuja, joilla välipala voidaan tuoda osaksi kouluruokaa jokaiseen kouluun.

Inflaatio ja elintarvikkeiden raju hinnannousu vaikuttavat myös kouluruoan hintaan. Aamulehti uutisoi (AL 25.8.2022), että syyskuun alusta alkaen yksittäisen myytävän kouluaterian hinta nousee 2,59 eurosta 2,68 euroon Tampereella. Vuosikustannus nousee huomattavasti, noin 400 000 eurolla vuodessa. Hinnat valitettavasti jatkavat nousuaan edelleen. On erittäin tärkeää, että vaikeasta tilanteesta huolimatta Tampereen koululaisten kouluruoan laatu ei heikkene eikä ravintosuositusten noudattaminen ole vaarassa. Monessa perheessä joudutaan karsimaan menoista ja kotiruoan laatu ja määrä voi myös heikentyä. Osalle lapsista kouluruoka voi olla ainoa lämmin ateria päivässä. Eriarvoistumisen vähentämiseksi on erittäin tärkeää, että kouluissa ja eskareissa saa laadukasta ja ravintosuositusten mukaista kouluruokaa ja että ruokailun järjestämisessä noudatetaan valtakunnallisia suosituksia.

Kouluruokailu on osa kuntien strategiseen päätöksentekoon perustuvaa toimintaa ja alueellista kehitystä. Lasten kouluruoan laatu ja ruokailun puitteiden järjestäminen heijastelevat kunnan arvoja. On arvovalinta tarjota lapsille laadukasta ja maukasta ruokaa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeenkin kuntien lakisääteinen tehtävä. Kouluruokailuun investoiminen kunnassa on hyvinvoinnin varmistamista ja ennakointia, joka voi tuoda säästöjä myöhemmin.

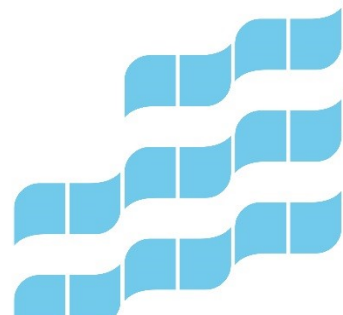
Esitän, että Tampereen Vanhemmat ry:n kouluruokailukyselyn tulokset ja huomiot otetaan käsittelyyn ja tehdään pikaisesti tarvittavat parannukset Tampereen kouluissa ja eskareissa yhteistyössä vanhempainyhdistysten ja Tampereen Vanhemmat ry:n kanssa. Kouluruoan laadun ja ravintosuositusten noudattamisen säilyttämiseksi ja parantamiseksi on varattava riittävät määrärahat kaupungin talousarvioon.

Tampereella 24.10.2022

Aila Düндar-Järvinen

Kaupunginvaltuutettu (sd)

Nuorisovaltuuston aloite yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämisestä tamperelaisten peruskoulujen oppilaille ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille

Nuorisovaltuusto esittää 24.10.2022 vireille tullessa aloitteessaan, että yhteiskunnallisesti aktiivisille nuorille myönnettäisiin stipendejä peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Nuorisovaltuusto teki myös keväällä 2022 yhteistyötä perusopetuksen palveluryhmän kanssa stipendien myöntämiseksi yläkouluikäisille nuorille ja kokemukset tästä olivat positiivisia. Nuorisovaltuuston aloitteessa todetaan, että stipendien summan olisi hyvä olla maltillinen, ja että tärkeintä on konkreettinen huomionosoitus yhteiskunnallisesta aktiivisuudesta. Aloitteessa esitetään, että stipendien jakamista tulisi laajentaa toiselle asteelle sekä vakiinnuttaa pysyväksi käytännöksi Tampereen kaupungissa.

Sivistyspalvelujen palvelualueen perusopetuksen palveluryhmän lausunto aloitteeseen:

Tampereen kaupungin nuorisovaltuusto ja perusopetus tekivät vuoden 2022 keväänä yhteistyötä yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämiseksi yläkouluikäisille nuorille. Nuoret saivat lähettää stipendihakemuksia ja ehdottaa stipendinsaajaksi nuorta, jonka toiminnan he katsoivat olevan yhteiskunnallisesti aktiivista. Stipendit olivat 20 euron kannustusrahoja. Nuorisovaltuuston mielestä kokemukset stipendien myöntämisestä olivat hyvin positiivisia.

Perusopetus toivoo, että stipendinsaajan valitseminen tulisi jatkossa yläkoulujen oppilaskuntien tehtäväksi, koska näin stipendinsaajan valintatapa vahvistaa ja tuo näkyväksi koulujen oppilaskuntien toimintaa, sekä korostaa nuorten itsensä roolia toimimisessa oman yhteisönsä hyväksi. Lisäksi stipendin nimi voidaan päivittää vastaamaan paremmin nuorten ajatuksia ja stipendin yhteisöllistä luonnetta.

Perusopetus esittää, että kevätlukukaudesta 2024 alkaen jokaiselta perusopetuksen yläkoululta oppilaskunta valitsisi yhden Aktiivisen koulukulttuurin edistäjä -stipendin saajan. Aktiivisen koulukulttuurin edistäjä on nuori, joka vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintakulttuuria omalla käytöksellään. Hän ottaa koulu yhteisönsä jäsenet kannustavalla tavalla huomioon ja edistää koulu yhteisön jäsenten osallisuuden kokemusta omalla toiminnallaan sekä kohtelee kaikkia yhdenvertaisesti ja ystävällisesti.

Perusopetuksen osalta aloitteen sisältämille toimenpiteille ei ole osoitettu erillistä rahoitusta kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesityksessä.

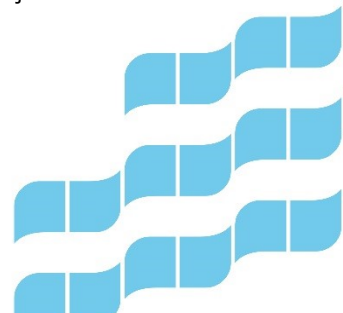
Valmistelijat:

Opetusjohtaja (perusopetus) Ulla Ojalampi, ulla.ojalampi@tampere.fi, puh. 050 428 3044

Erikoissuunnittelija (perusopetus) Maija Viherkari, maija.viherkari@tampere.fi, puh. 041 730 6388

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen lukiokoulutuksen palveluryhmän lausunto aloitteeseen:

Lukio-opiskelijoille maksettavista stipendirahoista merkittävä osa tulee ulkopuolisina lahjoituksina, ja lahjoituksen antaja on usein määritellyt myös perusteet, joilla stipendi myönnetään. Lukiokoulutuksen omista määrärahoista stipendejä myönnettäessä otetaan opintomenestyksen ohella jo tällä hetkellä huomioon myös muun muassa harrastuneisuus, yhteiskunnallinen aktiivisuus ja opiskelijakuntatoiminta. Opettajakokouksen

esityksen pohjalta tehdään rehtorin päätös stipendien saajista. Aloitteessa mainittu esitys yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämisestä on siis jo huomioitu lukiokoulutuksen stipendien myöntämisperusteissa.

Lukiokoulutuksen osalta aloitteen sisältämille toimenpiteille ei ole osoitettu erillistä rahoitusta elinvoima- ja osaamislautakunnan vuoden 2024 talousarvioesityksessä.

Valmistelija:

Lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto, mari.aalto1@tampere.fi, puh. 040 187 4593

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen ammatillisen koulutuksen palveluryhmän lausunto aloitteeseen:

Tällä hetkellä Tampereen seudun ammattiopiston (Tredun) myöntämät stipendit jaetaan ensisijaisesti useista eri rahastoista kyseessä olevien rahastojen sääntöjen mukaisesti: Osa stipendien lahjoittajista päättää myös saajasta, ja osa lahjoitetuista stipendeistä jaetaan Tredun opetustiimien esitysten perusteella. Lisäksi jaetaan päätettyjen myöntämisperusteiden mukaisesti muita opiskelijastipendejä Tredun talousarviomäärärahoista, muussa tapauksessa ammattiopiston budjettivaroista.

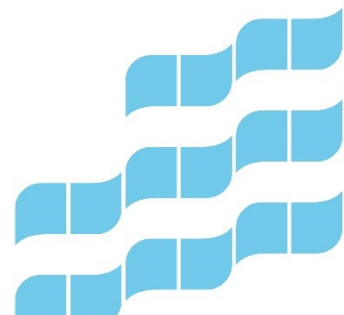
Yritysten, järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden lahjoittamien stipendien jakamisessa otetaan huomioon lainsäädäntö ja erityisesti stipendien verotuskäytäntö. Stipendin perusteena ei saa olla työsuoritus, jonka perusteella yritys maksaa palkkaa opiskelijalle stipendin muodossa. Kun yritysten, järjestöjen ja elinkeinoelämän lahjoittamat stipendit osoitetaan kaupungin tilille oppilaitoksen jaettavaksi, stipendien jakoperusteet sekä saajat määritellään opetustiimeissä. Osa stipendin antajista päättää myös stipendin saajan itse, ja tällöin stipendiä ei suoriteta kaupungin tilille oppilaitoksen jaettavaksi.

Muut opiskelijastipendit jaetaan Tredun kampuksien määrärahoista tai talousarviomäärärahoista. Koulutus-/tutkintoalalla on mahdollista huomioida opiskelijastipendillä poikkeuksellisen hyvän suorituksen jollain oppimisen tai kehittymisen alueella. Muun opiskelijastipendin myöntämisperusteina ovat esimerkiksi menestyksellinen oppilaitoksen edustaminen Taitaja-kilpailuissa tai muissa vastaavassa kilpailuissa, erityisen hyvin toteutettu oppinäytetyö, opiskelijan kehittyminen, työpaikalla tehty koko työyhteisöä koskeva työ tai työkokonaisuus sekä erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan Sisu-stipendi. Tampereen seudun ammattiopiston omalla päätöksellä on mahdollista päättää, että Tredun talousarviomäärärahoista suoritettavien muiden opiskelijastipendien myöntämisperusteeksi lisätään opiskelijoiden yhteiskunnallinen aktiivisuus ja määritetään samalla myös jaettava euromäärä.

Tredussa asiaa on vuoden 2023 aikana käsitelty opiskelijakuntatoimintaa ohjaavien ja koordinoivien opettajien sekä opiskelijakunnan edustajien kanssa ja keskustelujen perusteella etenemisen osalta esitetään seuraavaa:

Täsmennetään Tampereen seudun ammattiopiston stipendien myöntämisperusteita siten, että niihin lisätään myöntämisperusteeksi opiskelijoiden yhteiskunnallinen aktiivisuus ja toiminta opiskelukuntatoiminnassa ja määritetään samalla myös jaettava euromäärä.

Stipendit myönnettäisiin opiskelijakuntatoimintaa ohjaavien ja koordinoivien opettajien esityksestä ja stipendien myöntäminen otettaisiin huomioon opiskelijakuntatoiminnan vuosittaisessa toimintarahoituksessa.

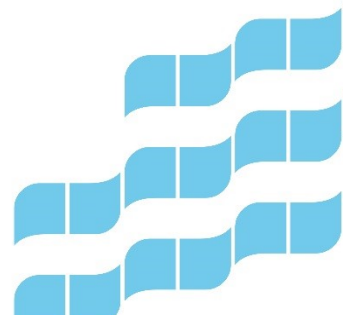

Toimintarahoituksessa tulisi huomioida mahdollisuudet opiskelijakuntatoiminnan laajentamiseen opiskelijamäärien kasvaessa ja aktiivisuuden lisääntyessä.

Ammatillisen koulutuksen osalta aloitteen sisältämille toimenpiteille ei ole osoitettu erillistä rahoitusta elinvoima- ja osaamislautakunnan vuoden 2024 talousarvioesityksessä.

Valmistelija:

Johtaja, ammatillinen koulutus Kirsi Viskari, kirsi.viskari@tampere.fi, puh. 0400 376 420

 TAMPEREEN NUORISOVALTUUSTO**Nuorisovaltuuston aloite yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämisestä tamperelaisten peruskoulujen oppilaille ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille**

Monissa oppilaitoksissa myönnetään jo nyt eri aihealueiden stipendejä. Yleensä nuoria palkitaan koulutyön ohella akateemisesta osaamisesta ja onnistumisista. Kuitenkin yhteiskunnallisesta aktiivisuudesta palkitaan harvoin. Olisikin tarkoituksenmukaista myöntää myös yhteiskunnallista aktiivisuutta ja toimijuutta osoittaneille nuorille stipendi, joka olisi muodoltaan kannustusraha. Stipendin summa voisi olla maltillinen, mutta konkreettinen palkkio aktiivisuutta osoittaneelle nuorelle voisi kannustaa jatkamaan yhteiskunnallisen ja omaehtoisen toimijuuden parissa myös tulevaisuudessa.

Jokaisella nuorella on oma tapansa vaikuttaa ympäröivään maailmaan ja yhteiskuntamme toimintaan. Nuorisovaltuusto haluaa tukea nuorten monimuotoisia tapoja osallistua ja vaikuttaa. On tärkeää tunnistaa erilaiset vaikuttamisen muodot. Jotkut haluavat vaikuttaa istumalla kokouksissa pöydän ympärillä ja toiset osoittamalla mieltään kadulla. Kaikki tavat ovat olennaisen tärkeitä kansalaisyhteiskunnan toimivuuden suhteen ja demokratian jatkuvuuden osalta. Siksi olisikin tärkeää tukea nuorten tekemää monipuolista vaikuttamistyötä stipendien myöntämisen avulla.

Tampereen kaupungin nuorisovaltuusto ja perusopetus tekivät vuoden 2022 keväänä yhteistyötä yhteiskunnallisesti aktiivisten nuorten stipendien myöntämiseksi yläkouluikäisille nuorille. Stipendit olivat 20 euron kannustusrahoja. Stipendejä myönnettiin kaksi jokaiseen Tampereen alueella sijaitsevien peruskoulujen yläkouluihin. Jokaisella kouluuyhteisöön kuuluvalla nuorella ja opettajalla oli mahdollisuus ehdottaa stipendin saajaa. Ehdotuksia tuli noin 100 kappaletta 20 eri oppilaitoksesta. Päätökset stipendien saajista teki nuorisovaltuusto kokouksessaan ehdotusten pohjalta ja rahojen käytännön jakamisen hoiti kaupungin perusopetus. Kevään osalta kokemukset stipendien myöntämisestä olivat hyvin positiivisia. Stipendien jakamista tulisi laajentaa toiselle asteelle sekä vakiinnuttaa pysyväksi käytännöksi Tampereen kaupungissa.

Nuorisovaltuusto vaatii Tampereen kaupunkia ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin stipendien myöntämiseksi yhteiskunnallisesti aktiivisille nuorille peruskouluihin, lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin. Stipendien summan on hyvä olla maltillinen, tärkeintä on konkreettinen huomionosoitus. Hyväksi käytännöksi peruskouluissa havaittiin 20 euroa, se voisi toimia myös toisella asteella.

Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston puolesta,

Arttu Vuori

Nuorisovaltuuston puheenjohtaja

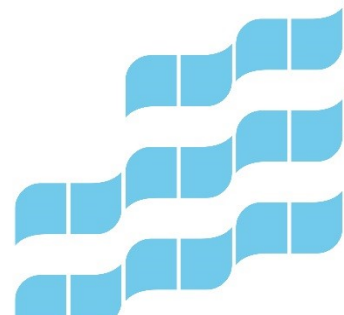
Lisätietoja:

Tampereen kaupungin nuorisovaltuusto

nuorisovaltuusto@tampere.fi

www.tampere.fi/nuorisovaltuusto

Hyväksytty nuorisovaltuuston kokouksessa 28.9.2022.

Valtuustoaloite Tampere-lisän palauttamiseksi 0–3-vuotiaiden kotihoitoon – Keskustan valtuustoryhmä

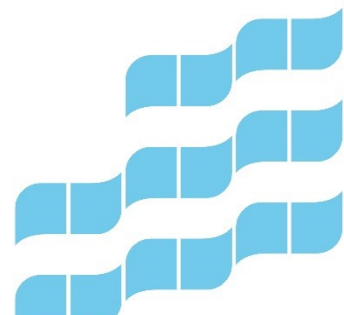
Kaupunginvaltuuston kokouksessa 30.1.2023 jättämässään aloitteessa Keskustan valtuustoryhmä esittää Tampere-lisän palauttamista 0–3-vuotiaiden kotihoitoon. Aloitteessa Tampereen Keskustan kunnallisjärjestö katsoo, että samalla, kun Tampereen kaupunki huolehtii laadukkaista ja koteja mahdollisimman lähellä olevista varhaiskasvatusyksiköistä, kaupungin tulisi turvata riittävät taloudelliset toimintaedellytykset myös niille huoltajille, joilla on motivaatiota ja kykyä huolehtia itsenäisesti alle kolmevuotiaiden lastensa kotihoidosta. Aloitteen mukaan pienten lasten vapaaehtoinen ja turvallinen kotihoito vähentää paikkapainetta päiväkodeissa ja yhteiskunnalle koituvaa taloudellista rasitetta sekä vähentää merkittävästi vanhempien työssäkäyntiä haittaavia lasten infektiokierteitä.

Kotihoidon tuesta ja yksityisen hoidon tuesta on säädetty laissa (1996/1128). Lain 3 §:n mukaan kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on, että lapsella ei ole varhaiskasvatuspaikkaa. Kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen hakeminen ja maksaminen huoltajille tapahtuu Kansaneläkelaitoksen (KELA) kautta, mutta kustannukset menevät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmästä. Tällä hetkellä perheillä on oikeus saada lakisääteistä kotihoidontukea yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 377,68 euroa kuukaudessa, muista alle 3-vuotiaista sisaruksista 113,07 euroa kuukaudessa ja yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä sisaruksista 72,66 euroa kuukaudessa. Tämä perusosa on niin sanottu hoitoraha ja se on kaikille samansuuruinen. Lisäksi perheillä on mahdollisuus saada kotihoidontuen hoitolisää, jonka suuruuteen vaikuttavat perheen koko ja bruttotulot. Hoitolisä on enintään 202,12 euroa kuukaudessa.

Kunta voi lakisääteisen kotihoidontuen lisäksi maksaa kuntalisää. Tampereella kotihoidontuen Tampere-lisä lakkautettiin vuoden 2014 alusta alkaen vuoden 2014 talousarviopäätöksellä. Kotihoidontuella olevien lasten määrä ja prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksesta lapsista on vähentynyt Suomen kaikissa kuudessa suurimmassa kunnassa vuosien 2020–2022 aikana (Kuuden suurimman kaupungin varhaiskasvatuksen palvelut ja kustannukset vuonna 2022, s. 44). Tampereella kotihoidontuella oli vuoden 2022 joulukuussa 1765 lasta, joista alle 3-vuotiaita 1623. Kotihoidontuen vuosikustannukset lasta kohden olivat 5219 euroa. Vuonna 2022 kotihoidontukea maksettiin Tampereella yhteensä hieman yli 9,2 miljoonaa euroa.

Lainsäädännössä painotetaan lasten oikeutta varhaiskasvatukseen. Myös useat valtakunnalliset ja kansainväliset tutkimukset osoittavat alle kouluikäisten lasten hyötyvän varhaiskasvatuksesta. Kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää ja pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Valtakunnallisena tavoitteena on yli 3-vuotiaiden osallistumisasteen nostaminen.

Lapsen oikeus varhaiskasvatukseen alkaa sen kuukauden alusta, jolloin lapsi täyttää 9 kuukautta. Alle 3-vuotiaiden lasten osuuden kasvu vaatii päiväkotipaikkojen lisäämistä. Lisäksi lisääntyvä alle 1-vuotiaiden lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen edellyttää henkilöstöresurssin lisäämistä pienten lasten ryhmissä. Mikäli alle 3-vuotiaiden ryhmässä on useita alle 1-vuotiaita, ei normaali henkilöstömitoitus, 4 lasta työntekijää kohden, riitä lasten laadukkaaseen hoitoon ja kasvatukseen.

Kuntalisän maksaminen tarjoaisi useammille perheille mahdollisuuden hoitaa alle 3-vuotiaita lapsiaan kotona ja lisäksi perheiden valinnanvapautta. Etenkin alle 2-vuotiaille maksettu kuntalisä helpottaisi varhaiskasvatuksen paikkatilannetta.

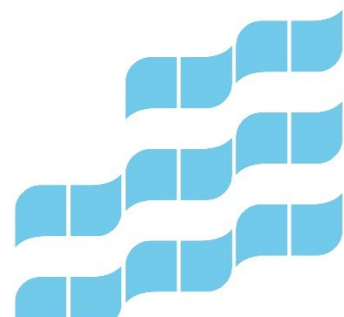
Mikäli kotihoidontuen kuntalisää maksettaisiin aloitteen mukainen 300 euroa kuukaudessa kaikille alle 3-vuotialle, olisi kustannusvaikutus nykyisillä lapsimäärillä noin 5,8 miljoonaa euroa vuodessa. Mikäli kuntalisää maksettaisiin ainoastaan alle 2-vuotiaille, olisi kustannusvaikutus nykyisillä lapsimäärillä noin 4,8 miljoonaa euroa vuodessa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteen ehdotusten toteuttamiseksi.

Valmistelijat:

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, elli.rasimus@tamper.fi, puh. 050 523 7386

Asiakasmaksupäällikkö Katri Mantere, katri.mantere@tamper.fi, puh. 040 849 2107

Valtuustoaloite 30.1.2023
Keskustan valtuustoryhmä

Tampere-lisä palautettava 0-3 -vuotiaiden kotihoitoon

Jokaisen lapsen elämän olosuhteet ensimmäisinä elinvuosina vaikuttavat olennaisesti myöhemmän elämän kehitysvaiheisiin. Olennaisinta on, että lapsella olisi elämänsä ensimmäisinä vuosina ainakin yksi häntä aidosti rakastava ja hänen fyysisistä ja tunnetarpeistaan monipuolisesti huolta pitävä aikuinen.

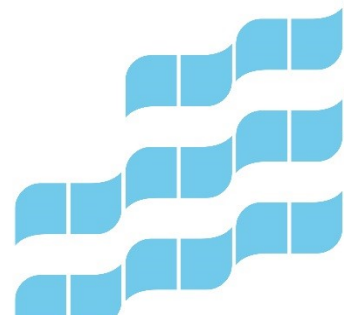
Yhteiskunnassamme suurin osa lapsista aloittaa varhaiskasvatuksessa heti vanhempainvapaan päätyttyä eli noin vuoden ikäisinä. Ilman haitallista eroahdistusta tai muuta tunne-elämän häiriötekijää useimmat lapset sopeutuvat hyvin kodin ulkopuoliseen varhaiskasvatukseen edellyttäen, että henkilökuntaa on riittävästi eikä siinä tapahdu lapsen perusturvallisuutta häiritseviä muutoksia.

Kodin hoidon tuen hoitoraha yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta on 377,68 e/kk ja kahdesta yhteensä 490,75 e/kk. Yhden päiväkotipaikan kustannus yhteiskunnalle on yhdestä lapsesta n. 1200 e/kk ja kahdesta n. 2400 e/kk.

Tampereen Keskustan kunnallisjärjestö katsoo, että samalla, kun Tampereen kaupunki huolehtii laadukkaista ja koteja mahdollisimman lähellä olevista varhaiskasvatusyksiköistä, kaupunki turvaa riittävät taloudelliset toimintaedellytykset myös niille huoltajille, joilla on motivaatiota ja kykyä huolehtia itsenäisesti alle kolmevuotiaiden lastensa kotihoitosta. Pienten lasten vapaaehtoinen ja turvallinen kotihoito vähentää paikkapainetta päiväkodeissa sekä yhteiskunnalle koituvaa taloudellista rasitetta. Vapaaehtoinen kotihoito vähentää merkittävästi vanhempien työssäkäyntiä haittaavia lasten infektiokierteitä.

Keskustan valtuustoryhmä

Jouni Ovaska
Vilhartti Hanhilahti
Matti Järvinen

Valtuustoaloite Tampereen yläkoululaisten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi – Marika Puolimatka ym.

Taustatietoa

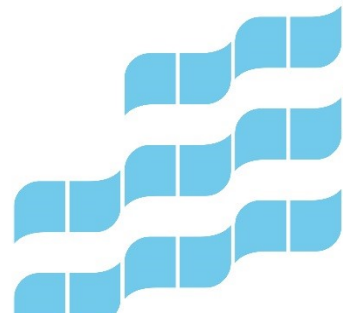
Valtuutettu Marika Puolimatkan yhdessä useiden muiden valtuutettujen kanssa 20.3.2023 jättämässä valtuustoaloitteessa mainitaan, että Tampereen urheilupainotteiset yläkoulut ovat erittäin suosittuja. Tämä on totta. Tampereen perusopetuksen Urheilu elämäntapana -painotukset (7. luokalla alkava) ovat todella suosittuja. Tuoreimmassa haussa hakijoita tähän painotukseen oli 322 hakijaa. Näistä hakijoista paikan sai 90 oppilasta. Lisäksi painotuksessa jatkavat 3. luokalla painotuksen aloittaneet oppilaat. Näitä on tänä lukuvuonna 42 oppilasta.

Urheilu elämäntapana - painotus pohjautuu liikuntapainotuksen historiaan. 2010-luvulla huomattiin, että oppilaiden kannalta olisi tarve kehittää koulun ja urheiluseurojen yhteistyötä. Toiselle asteelle siirtyvät urheilua harrastavat oppilaat kertoivat, että hyppy perusasteen rytmistä toisen asteen lukujärjestysmaailmaan, jossa urheilulinjalla opiskelija harjoittelee kolme kertaa viikossa koulupäivän aikana, on todella suuri. Tuli esille, että urheilun ja koulun yhdistämistä olisi hyvä harjoitella jo yläkouluvaiheessa. Tähän tarpeeseen Tampereen perusopetus, kolmen koulun johdolla, alkoivat suunnitella ja toteuttaa urheilukoulu- ajatusta. Tampereen kaupungin kouluista Hatanpää, Sampo ja Tesoma osallistuivat Olympiakomitean koordinoimaan urheiluyläkoulukokeiluun. Kokeilun tarkoituksena oli luoda valtakunnallinen yläkoulumalli, jonka avulla edistetään urheilun ja koulunkäynnin yhdistämistä yläkouluiässä. Kokeilussa on ollut mukana 25 koulua 14 kunnasta. Toimintaa on koko ajan kehitetty ja viimeisiä vuosina toiminta on rakentunut Tampereella seuraavanlaiseksi.

Urheilu elämäntapana -painotuksen sisältö

Toiminnan peruseriaate on ollut, että painotuksessa olevat oppilaat käyvät koulua siinä missä muutkin perusopetuksen oppilaat. Painotukseen kannattaa hakeutua ennen kaikkea koulussa tapahtuvien opintosisältöjen takia. Ensisijainen tavoite on vahvistaa oppilaiden fyysistä aktiivisuutta ja terveellistä elämäntapaa. Oppituntien sisällöt tarjoavat monipuolisia liikuntataitoja, urheilulliseen elämäntapaan kasvamista ja Kasva urheilijaksi -kokonaisuuden. Urheilupainotuksessa nuoret saavat ohjausta elämäntaitojensa kehittämiseen sekä valmiuksia opintojen ja urheilun yhdistämiseen. Opettajat ja opinto-ohjaajat auttavat oppilasta huomioimaan opiskelun ja tavoitteellisen urheilun tarpeet sekä niiden yhdistämisen. Painotuksessa tutustutaan myös erilaisiin rooleihin urheilijana ja urheilussa toimijana.

Urheilu elämäntapana -painotus pitää sisällään Kasva urheilijaksi- kokonaisuuden. Kokonaisuus sisältää oppeja, jotka tukevat oppilaan tervettä kasvua ihmisenä ja urheilijana. Kokonaisuus tarjoaa myös Kasva urheilijaksi- yleisvalmennusta, joka kehittää nuorten urheilijoiden fyysisiä taitoja ja lisää monipuolisen fyysisen aktiivisuuden määrää. Kouluajan opetus pohjautuu valtakunnallisesti sovittuihin valmennuksellisiin sisältöihin (monipuolisuus, yleis- ja lajitaito). Sisältöjä ohjaavat Olympiakomitean asiantuntijoiden ja Tampereen opettajien suunnittelemat oppisisällöt. Tampereen perusopetuksen urheilu elämäntapana painotuksen ominaispiirteensä on myös kotitalous -kokonaisuus. Toiminta on suunniteltu siten, että painotuksessa olevat oppilaat saavat kotitalous opettajien ja Tampereen urheiluakatemian ravitsemusasiantuntijan ohjaamana käytännön harjoittelua, kuinka nuori voi itse valmistaa ruokansa ja vaikuttaa ravitsemukseensa sekä jaksamiseensa.

Lisäksi painotusoppilaiden opetuksessa huomioidaan psyykkisen valmennuksen opit. Koulun opettajat ja Tampereen urheiluakatemian psyykkinen valmentaja opettavat nuorille käytännön tekemisen kautta psyykkisen valmennuksen tärkeimpiä tekijöitä ja tukevat näin nuoria kohti urheilijaksi ja aikuiseksi kasvamista.

Urheilu elämäntapana -painotuksen rakenne ja seurayhteistyö

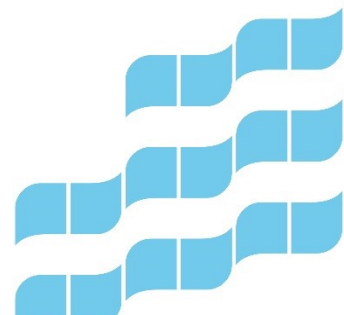
Kuten aiemmasta käy ilmi painotuksen ydin on koulun oppituntien aikainen toiminta. Tämän lisäksi koulut tekevät yhteistyötä Tampereen urheiluakatemian ja paikallisten urheiluseurojen kanssa. Urheiluyläkoulujen oppilaiden lukujärjestykset ovat rakennettu siten, että oppilailla on mahdollisuus osallistua seurojen järjestämiin aamuharjoituksiin kerran viikossa. Harjoitukset eivät ole kouluaikaa. On tärkeää huomioida, että oppilaiden vähimmäistuntimäärä lukujärjestyksessä on 29–30 oppituntia. Tämä määrittää paljon oppilaan mahdollisuuksia osallistua koulun oppituntien ulkopuolelle tapahtuviin urheiluharjoituksiin. Hyvällä yhteistyöllä urheiluseurojen kanssa saadaan kuitenkin aamuharjoittelu onnistumaan. Oppilailla, jotka käyvät koulua muissa kuin urheilu elämäntapana- painotuskouluissa, on mahdollisuus anoa lupaa aamuharjoitteluun osallistumiseen koulun rehtorilta. Koulujen rehtoreille lähetetään listat oppilaista, jotka haluaisivat osallistua aamuharjoituksiin. Koulujen rehtorit pyrkivät parhaansa mukaan mahdollistamaan nuorten osallistumisen seurojen aamuharjoituksiin. Tätä ohjaa lukujärjestys.

Valinnaisuus tukee liikunnallisuuden kouluissa

Perusopetuksen valinnaisaineet tarjoavat jo paljon liikuntalähikoulu-periaatetta. Liikunnan valinnaisuutta tarjotaan käytännössä kaikissa kouluissa. Oppilas, joka osallistuu perusopetuksen tuntijaon mukaisesti normaaleille liikuntatunneille ja valitsee lisäksi liikuntaa sekä taito- ja taideaineena että muuna valinnaisaineena, saa hyvän määrän liikuntaa. Liikunnan valinnaisuudella voidaan vastata fyysiseen aktiivisuuteen. Näin ollen nykyinen tilanne mahdollistaa oppilaalle hyvin liikuntaa koulun oppituntien sisällä. Selvänä kehittämiskohteena on se, kuinka saisimme mahdollisimman monelle innokkaalle oppilaalle mahdollisuuden harjoitella aamuharjoituksiin osallistumista jo perusopetuksen aikana. Nykyään urheilu elämäntapana painotuskoulujen oppilailla on hyvä mahdollisuus osallistua aamuharjoituksiin, mutta muiden koulujen oppilaiden osallistuminen on epävarmempaa.

Haku painotukseen

Aloitteen tekijät kirjoittavat, että painotukseen on mahdollisuus hakea joko 2. luokalta tai 6. luokalta. 3. luokalla painotuksen aloittanut oppilas saa halutessaan jatkaa painotuksessa 7. luokalla. Aloitteen tekijät mainitsevat myös, että tällöin urheiluyläkouluun pääseminen ei aina kohdennu heihin, jotka yläkouluun siirtymisvaiheessa ovat aktiivisia harrastajia ja siten halukkaita aamuharjoituksiin osallistujia. On tärkeä muistaa, että suurin syy urheilu elämäntapana- painotuksen järjestämiseen on kouluaikainen toiminta. Aloitteen tekijät ehdottavat, että painotusta muutetaan siten, että 2. luokkalainen hakisi jatkossa liikuntapainotteiseen perusopetukseen 3.–6. luokille. Yläkouluun siirtyessä kaikki oppilaat hakisivat urheilupainotteiseen 7.–9. luokkien opetukseen. Näin kaikki olisivat yhdenvertaisessa asemassa hakiessaan yläkoulun urheilupainotteisuuteen.

Kehittämissuunta

Tampereen perusopetuksen Urheilu elämäntapana -painotusta on kehitetty vuosi vuodelta. Viimeisen kahden vuoden aikana kehittämisen sisällöt ovat painottuneet vahvasti kouluaikaisen toiminnan sisältöihin. Seuraavia kehittämissuuntia ovat muun muassa alla olevat kokonaisuudet. Nämä tuodaan myöhemmin lautakunnan käsiteltäväksi.

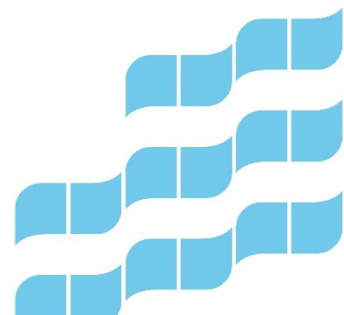
- Kuinka mahdollistaisimme muiden koulujen oppilaiden osallistumisen aamuharjoitteluun? Lukujärjestysteknisten ja muiden koulun järjestämiseen vaikuttavien tekijöiden läpikäyminen kaikkien koulujen osalta.
- Urheilu elämäntapana -painotusprosessin päivittäminen. Pohdinnassa aloitteen tekijöidenkin nostama asia: Voitaisiko painotukset jakaa 3.-9. luokkien "urheilu"- ja 7.-9. luokkien "urheilu elämäntapana" painotuksiin?
- Lähiliikuntakoulujen vahvistaminen kouluverkkoon. Sammon koulun (liikunnan ja harrastamisen kehittäjäkoulun) opit käyttöön kaikkiin kouluihin: Yhtenä vaihtoehtona on, että lukuvuonna 2024–2025 toimii neljä lähiliikuntakoulua (ehdolla Etelä-Hervanta, Kaukajärvi, Lielähti ja Takahuhti), joissa olisi järjestetty mahdollisuus yhteen aamutreeniin viikossa pikkuakatemiakriteerit täyttävälle oppilaille.
  - o Tavoitteena jakaa painotuskoulujen oppeja ja sisältöjä esimerkiksi valinnaisuuden kautta.
  - o Kokonaisvaltaisen fyysisen aktiivisuuden lisääminen koulupäivään.
  - o Lukujärjestykselliset keinot mahdollistavat oppilaille aamuharjoitteluaikaa/harrastusaikaa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteen ehdotusten toteuttamiseksi, vaan kehittämistä tehdään toimintaa uudelleen organisoimalla edellä kuvatuin tavoin.

Valmistelija:

Perusopetusjohtaja Kristiina Järvelä, kristiina.jarvela@tampere.fi, puh. 040 800 4678

Kehittämispäällikkö Mikko Tiirikainen, mikko.tiirikainen@tampere.fi, puh. 040 806 3533

Valtuustoaloite Tampereen yläkoululaisten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi

Tampereen kaupungin perusopetuksen kouluista Hatanpää, Sampo ja Tesoma tarjoavat painotettua opetusta urheilullisesta elämäntavasta. Painotteisuuteen voivat hakea kaikki tamperelaiset ja Tampereen seutusopimuskuntien kuudennen luokan oppilaat. Painotusoppilaat opiskelevat liikuntaa 7. luokalla 3 tuntia sekä 8. ja 9. luokilla 6 tuntia viikossa. Toiminnan ensisijainen tavoite on vahvistaa oppilaiden liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa.

Tampereen Urheiluakatemia koordinoi yhdessä Tampereen alueen urheiluseurojen kanssa yläkouluikäisten aamuvalmennusta eli pikkuakatemiatoimintaa. Tavoitteena on, että niin koulun liikuntatuntien, aamuharjoittelun kuin iltaharjoittelunkin sisällöt tarjoavat yksilölle monipuolisen harjoittelukokonaisuuden. Yläkouluikäisten aamuvalmennuksiin pääsevät mukaan urheiluyläkoulujen oppilaat sekä muista kouluista valitut urheilijat. Urheiluyläkoulujen painotusoppilaiden lukujärjestykset on muodostettu siten, että aamuharjoittelu onnistuu samanaikaisesti näiden kolmen koulun osalta. Urheiluyläkoulujen ulkopuolelta olevan oppilaan osallistumisen lähtökohtana akatemiaharjoituksiin on, että koulun lukujärjestys mahdollistaa osallistumisen.

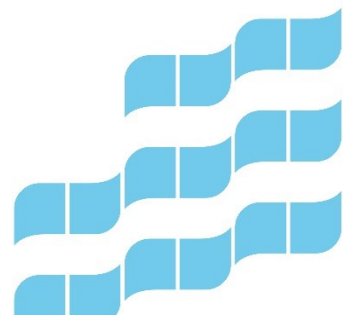
Urheilupainotteiset yläkoulut ovat erittäin suosittuja. Ainoastaan noin 20 % hakijoista valitaan. Ulkopaikkakunnilta haetaan myös erittäin paljon Tampereen urheilupainotteisiin yläkouluihin. Mikäli muissa Tampereen kouluissa olevien oppilaiden olisi mahdollista käydä akatemiaharjoituksissa, paine urheiluyläkouluun pääsemisestä pienenee ja mahdollisuus osallistua pikkuakatemiatoimintaan laajenee. Erityisesti joukkuelajien puolelta on tullut palautetta, että tällaisille muutoksille olisi tarvetta.

Käytännönratkaisuna tähän voisi olla, että Tampereella lisätään nykyisen kaltaisten urheilupainotteisten koulujen määrää ja lisäksi Tampereen yläkoulut liitettäisiin liikuntalähikouluverkostoon, joissa liikuntaluokalla olevan oppilaan olisi lukujärjestysteknisesti aina mahdollista osallistua pikkuakatemiaan tarjoamiin harjoituksiin. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi niin, että yläkoulussa olisi jokaisella luokka-asteella yksi luokka, jossa lukujärjestys on suunniteltu pikkuakatemiaan treeniohjelmiin. Tälle luokalle voitaisiin sitten sijoittaa ne kyseisen koulun oppilaat, jotka on valittu pikkuakatemiaan.

Liikuntapainotteiseen perusopetukseen on mahdollisuus hakea 2. luokalla ja 6. luokalla olevien oppilaiden. Tällä hetkellä 2. luokalla liikuntapainotteiselle luokalle valitulla oppilaalla säilyy automaattisesti oikeus myös yläkoulussa. Tällöin urheiluyläkouluun pääseminen ei aina kohdenna heihin, jotka yläkouluun siirtymisvaiheessa ovat aktiivisia harrastajia ja siten halukkaita akatemian harjoituksiin osallistujia. Ulkopuolelle jää paljon heitä, jotka hyötyisivät näistä palveluista. Tähän ongelmaan voisi tuoda helpotusta se, että 2. luokkainen hakisi liikuntapainotteiseen perusopetukseen 3-6 luokille ja yläkouluun siirtyessä kaikki hakisivat urheilupainotteiseen yläkouluun 7-9 luokille. Näin kaikki urheilupainotteiseen yläkouluun hakijat olisivat yhdenvertaisessa asemassa.

Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman, Ihmisten Tampere – mahdollisuuksien kaupunki, tavoitteissa linjataan, että liikkumisen lisääminen tulee olla Tampereen kaupungin strategisen tason tavoite. Lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksien lisääminen on panostamista hyvinvointiin. Edellä mainituilla perusteilla esitän, että Tampereen kaupunki lisää Tampereen yläkoululaisten liikunnan mahdollisuuksia tässä aloitteessa kuvatuilla toimenpiteillä.

Tampereella 20.3.2023
Marika Puolimatka

Allekirjoitukset:

~~_____~~ ~~_____~~

Anni Molari

Joonas Kiviranta

Arto Grönroos

Sakari Puisto

Veikko Vallin

Antti Moisander

Joakim Vigelius

Arno Raevaara

USSI KALEVA

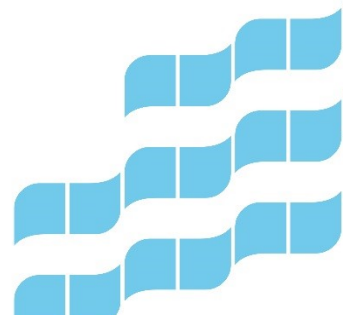

Sari Tammus

Matti Järvinen

Nuorisovaltuuston aloite Nuorisopassin laajentamisesta

Tampereen nuorisovaltuusto esittää kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.5.2023 jättämässään aloitteessa, että Nuorisopassin käyttöä laajennetaan koskemaan myös toisen asteen opiskelijoita sekä samalla harrastusrahaksi ladattavaa summa tasattaisiin siten, että kaikilla oppilailla ja opiskelijoilla olisi samansuuruinen summa käytettävissä lukuvuosittain.

Tampereen Nuorisopassin kohderyhmän rajaamisen taustalla ja perusteena on THL:n kouluterveyskyselyn (2019) tuloksista esiin noussut havainto, että yläkoululaisilla aktiivinen harrastaminen on merkittävästi vähäisempää kuin alakoululaisilla. Kouluterveyskyselyn vastausten mukaan kulttuuria ja taidetta harrasti 4.-5.-luokkalaisista viikoittain 80 prosenttia, kun 8.-9.-luokkalaisista vastaava luku oli noin 55 prosenttia. Lisäksi vastauksissa ilmeni, että liikuntaa harrasti vähintään tunnin päivässä 4.-5.-luokkalaisista noin 40 prosenttia. Yläkoululaisten vastaukset kertoivat, että 8.-9.-luokkalaisista liikuntaa harrasti vähintään tunnin päivässä vain noin 20 prosenttia.

Nuorisopassi -etus on otettu käyttöön tamperelaisille nuorille vaiheittain vuodesta 2020 alkaen. Nuorisopassi -sovellusta pilotoitiin 2020 7. luokan oppilaille syksyllä 2020 viidessä koulussa, joissa kouluterveyskyselyn mukaan harrastaminen oli suhteellisesti vähäisempää kuin muissa kouluissa. Vuonna 2021 Nuorisopassi -sovelluksen piirissä olivat kaikki tamperelaiset 7.- ja 8.-luokkalaiset. Koronavuodesta johtuen nuorten harrastamiseen kohdennettu määräraha pyrittiin käyttämään täysimääräisesti, minkä vuoksi sovelluksen piirissä olivat poikkeuksellisesti myös toisen asteen 2. ja 3. vuoden tamperelaisopiskelijat. Vuodesta 2022 Nuorisopassi -sovelluksen piirissä ovat olleet kaikki tamperelaiset yläkouluikäiset 7.-9.-luokkalaiset.

Nykyisin Nuorisopassi -sovelluksen kautta yli 60 toimijaa tarjoaa noin 250 erilaista harrastusmahdollisuutta lapsille ja nuorille. Kaikki tamperelaiset 7.-9.-luokkalaiset ovat Nuorisopassi -sovelluksen piirissä. Saldoa ladataan sovellukseen 7. luokan syksystä alkaen 9. luokan kevääseen asti. Nuorisopassi -sovellukseen ladattavat saldot ovat:

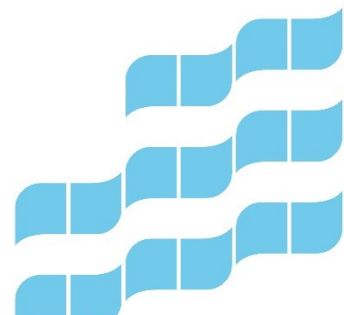
- 7. luokan syksy 50 euroa
- 7. luokan kevät ja 8. luokan syksy, yhteensä 100 euroa / vuosi
- 8. luokan kevät ja 9. luokan syksy, yhteensä 100 euroa / vuosi
- 9. luokan kevät 50 euroa

Yhteensä yläkoulun aikana tamperelaisnuorten harrastamista tuetaan Nuorisopassi -sovelluksen kautta siis 300 eurolla.

Tampereen kaupungin talousarviossa 2023 Nuorisopassitoimintaan on kohdennettu 240 000 euroa. Nuorisopassi -sovelluksen käyttömahdollisuuden piiriin kuuluu 6400 tamperelaista 7.-9.-luokkalaista, joista etuuden on ottanut käyttöön yli 60 prosenttia.

Tampereella käytössä oleva Nuorisopassi -sovellus on valtakunnallinen. Järjestelmän tuottaa ja ylläpitää Otium Innovations Oy. Tampereen lisäksi Nuorisopassi -sovellusta käyttää 17 kuntaa, muun muassa Turku, Pori ja Rauma. Sovelluksen käytön periaatteista kukin kunta päättää itsenäisesti. Tampereella Nuorisopassi -sovelluksen käyttökustannukset vuositasolla ovat noin 6000 euroa, mikä on riippuvainen Nuorisopassi -sovelluksen käyttäjämäärästä.

Nuorisovaltuuston aloitteessa esitetään Nuorisopassin laajentamista toisen asteen opiskelijoille. Tampereella toisen asteen oppilaitoksissa opiskelee (lukuvuosi 2022-2023) noin 10 000 opiskelijaa, joista noin 60 prosenttia eli 6000 opiskelijaa on tamperelaisia. Nuorisopassi -sovelluksen laajentaminen tamperelaisille toisen asteen opiskelijoille edellyttää etuuden laajentamiseksi periaatepäätöksiä, lisämäärärahaa ja hallinnon organisointia.

Ensisijaisesti tulisi linjata, koskeeko Nuorisopassi -sovelluksen etuus tamperelaisia toisen asteen opiskelijoita sekä tamperelaisissa oppilaitoksissa että muissa Tampereen Tredun hallinnoimissa yksiköissä Tampereen ulkopuolella. Lisäksi tulisi linjata, koskeeko etuus kaikkia tamperelaisia toisen asteen opiskelijoita riippumatta koulutuksen järjestäjästä ja oppilaitoksen sijainnista.

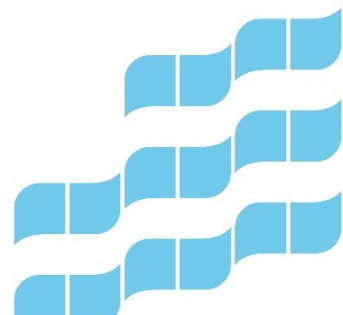
Tampereella on toisen asteen opiskelijoista noin 60 prosenttia tamperelaisia, eli noin 6000. Esimerkki kustannusarviosta: mikäli kaikille tamperelaisille ja Tampereella opiskeleville toisen asteen opiskelijoille kohdennetaan Nuorisopassi -etuutta 100 euroa lukuvuoden aikana, on vuosikustannus noin 600 000 euroa. Lisäksi sovelluksen ylläpito edellyttää 9300 euron kustannusta vuosittain, joko laajentamalla Nuorisopassi -sovelluksen käyttöä uusille kohderyhmille tai ottamalla käyttöön Otium Innovations Oy:n erityisesti toisen asteen opiskelijoille kohdennettu Fredo App -sovellus. Fredo App -sovellus hyödyntää Nuorisopassin hallintajärjestelmää.

Toisen asteen opiskelijoiden Nuorisopassi -etuuden laajentaminen edellyttää erillistä määrärahaa etuuden maksamiseksi, sovelluksen ylläpitämiseksi ja järjestelmän hallinnon toteuttamiseksi. Tampere Junior -kehitysohjelman kausi päättyy vuoden 2023 lopussa. Mikäli Nuorisopassi etuutta laajennetaan toisen asteen opiskelijoiden käyttöön, tulee etuuteen kohdentuvan määrärahan lisäksi huomioida sovelluksen hallinnointi ja organisoida toiminta kaupunkiorganisaatiossa elinvoima- ja osaamislautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan yhteistyössä.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteen ehdotusten toteuttamiseksi.

Valmistelija:

Leena Viitasaari, suunnittelujohtaja (Tampere Junior), leena.viitasaari@tampere.fi, puh. 050 553 8672

TAMPEREEN NUORISOVALTUUSTO

Aloite Nuorisopassin laajentamisesta

Päiväys 3.5.2023

Tamperealaisilla yläkouluikäisillä on mahdollisuus käyttää Nuorisopassia uusiin harrastuksiin tutustumiseen, elämyksiin ja aktiviteetteihin. Nuorisopassin tarjoamat mahdollisuudet eivät kuitenkaan ole tasa-arvoisia kaikkia nuoria kohtaan. Yhdeksäsluokkalaisille Nuorisopassin kesto on puolet lyhyempi kuin seitsemäs- ja kahdeksäsluokkalaisille. Nuorisopassin saldo myös vaihtelee käyttäjän luokka-asteen mukaan. Toisen asteen opiskelijoille mahdollisuutta Nuorisopassiin ei tarjota lainkaan.

Nuorisovaltuusto haluaa aloitteellaan laajentaa mahdollisuutta Nuorisopassin käyttöön myös toisen asteen opiskelijoille. Lisäksi olisi tärkeää, että jokainen Nuorisopassin käyttäjä saisi saman määrän rahaa käyttöönsä, joka saavutettaisiin rahojen tasapuolisemmalla kohdentamisella. Nämä toimet vaatisivat, että Nuorisopassiin ja Tampere Junior -kehitysohjelmaan budjetoitaisiin lisää rahaa.

Nuorisovaltuustolle on perusteltu Nuorisopassin ikähaarukkaa sillä, että yläasteikään tultaessa harrastuksesta poisjättäytyviä on eniten. Kuitenkin monelle yksinasuvalle lukio- tai ammattikouluopiskelijalle Nuorisopassin käyttömahdollisuus tarjoaisi paljon lisää edellytyksiä harrastamiseen, kun ei tarvitsisi miettiä aktiviteettien vaikutusta omaan talouteen. Vaiheessa, jossa nuori alkaa itsenäistymään taloudellisesti, olisi tärkeää, että nuorta tuetaan myös harrastamiseen ja kulttuuriin, ja että jokaisella nuorella olisi mahdollisuus käyttää näitä palveluita hyväkseen vapaa-ajan hyvinvointiinsa ystäviensä kanssa.

Nuorisopassin pitäisi olla tasavertainen jokaiselle nuorelle. Hankkeen nimi on Nuorisopassi, ei Yläastepassi. Myös toisen asteen opiskelijat kuuluvat nuorisoon ja ansaitsevat tukea harrastamiseen ja vapaa-ajan aktiviteetteihin. Jos haluamme saada lisää nuoria kiinnostumaan kulttuurista, saada nuoria liikkumaan enemmän ja saada heille jotain muuta tekemistä ostoskeskuksissa hengailun rinnalle, olisi Nuorisopassin laajentaminen hyvä, konkreettinen ja kannustava keino näihin asioihin puuttumiseen.

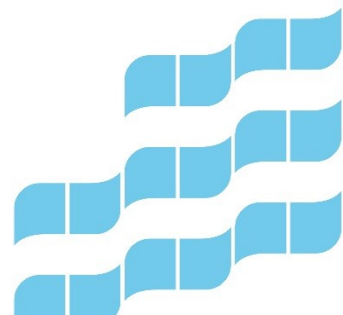
Nuorisopassin laajentaminen lisäisi toisen asteen opiskelijoiden harrastamista, urheilemista ja kiinnostusta esimerkiksi kulttuuria kohtaan. Nuorisopassin laajentaminen voisi myös toimia vetovoimatekijänä Tampereen kaupungille. Nuorisopassin laajentaminen ja sovelluksessa olevan summan tasaaminen ikäluokkien kesken edistäisi nuorten välistä harrastamisen tasa-arvoa. Nuorisovaltuusto olisi myös mielellään mukana viestimässä Nuorisopassin käyttömahdollisuudesta nuorille, jotta mahdollisimman moni hyödyntäisi etuuttaan.

Tampereen nuorisovaltuusto esittää, että Nuorisopassi laajennetaan tamperealaisiin toisen asteen opiskelijoihin ja että sovelluksessa oleva rahasumma tasattaisiin, jotta kaikilla olisi saman verran rahaa käytössään.

Lisätietoja

Tampereen Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto@tampere.fi

Valtuustoaloite historiikin kirjoittamiseksi Tampereen varhaiskasvatuksen historiasta alkuajoista lähtien – Anne Liimola

Kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.5.2023 jättämässään aloitteessa Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän varavaltuutettu Anne Liimola esittää, että Tampereen varhaiskasvatuksen historiasta kirjoitetaan historiikki. Valtuustoaloitteessa todetaan, että varhaiskasvatuksen merkitys lapselle, henkilökunnalle ja vanhemmille on merkittävä, siksi olisi tärkeää saada kirjattua ajankuvaa varhaiskasvatuksesta eri vuosikymmeniltä Tampereella. Historiikissa voisi olla kuvausta esimerkiksi varhaiskasvatuksen historiasta Finlaysonilla, sotien ajan lastentarhoista, jotka pääsivät lastentarhoihin 1950-luvulla, ja miksi osapäivähoito oli suosittua 1980-luvulla. Valtuustoaloitteessa mainitaan, että varhaiskasvatuksen historiikkeja on laadittu muun muassa Oulussa, Turussa, Lappeenrannassa ja Porissa.

Tampereen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluryhmässä nähdään aloitteessa esitetyn Tampereen varhaiskasvatuksen historiikin kokoaminen hyödyllisenä ja arvokkaana. Varhaiskasvatus on tärkeä julkinen palvelu ja historiikin avulla ymmärtäisimme paremmin vuosikymmenten aikana tapahtunutta yhteiskunnallista kehitystä sekä ilmiöitä kehityksen takana. Historiikki olisi myös osoitus arvostuksesta varhaiskasvatuksessa tehtävää tärkeää työtä kohtaan sekä pohja jatkotutkimuksille ja lähdeaineisto opiskelijoiden lopputöihin.

Historiikki mahdollistaisi tamperelaisen varhaiskasvatuksen kehittymisen tutkimisen sekä tutkimustulosten ja historian peilaamisen nykytilanteeseen ja haasteisiin tulevaisuudessa. Teollisuus- ja tehdaskaupungin kehitys ja työelämän muutos ovat kulkeneet käsi kädessä varhaiskasvatuksen kasvavan palveluntarpeen kanssa. 1970-luvulta lähtien äidit ovat siirtyneet kodeista yhä enemmän työelämään, ja varhaiskasvatuksen tarve on entisestään lisääntynyt. Tällä hetkellä tehtävään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöhön voidaan saada uusia näkökulmia historiasta, joka peilaisi varhaiskasvatuksen kehityskaaren yhteiskuntaa demokratisoivasta palvelusta nykyiseen asemaan, joka korostaa lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen.

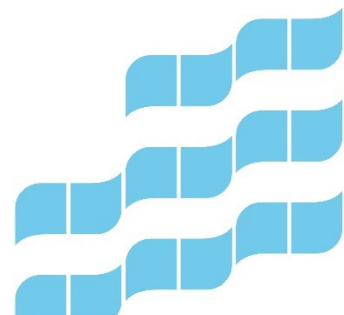
Historiikin laajuus ja julkaisumuoto vaikuttavat sekä sisältöön että kustannuksiin. Jos Tampereen historiikin erityisluontoisuus halutaan huomioida hyvin, toimeksianto olisi hyvä antaa historiantutkijalle. Selvitystyötä ja arkistolähteitä on käytävä läpi asian ymmärtämiseksi. Historiikin työstämisen aikataulu on vähintään 6–7 kuukautta. Toteuttamiseen tarvitaan kaupunkitasoinen rahoitus. Kasvatus- ja opetuslautakunnan vuoden 2024 talousarvioesitykseen ei sisälly määrärahaa aloitteessa ehdotetun historiikin toteuttamiseksi.

Varhaiskasvatuksen historiikin toteuttaminen on tärkeä asia ja sitä pyritään edistämään kasvatus- ja opetuslautakunnan vuosisuunnitelman puitteissa.

Valmistelijat:

Varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, elli.rasimus@tampere.fi, puh. 050 523 7386

Museonjohtaja Marjo-Riitta Saloniemi, marjo-riitta.saloniemi@tampere.fi, puh. 050 553 8671

Valtuustoaloite

15.5.2023 / Anne Liimola(sdp)

Valtuustoaloitteessani esitän, että Tampereen varhaiskasvatuksen historiasta sen alkuaajoista lähtien kirjoitetaan historiikki.

Varhaiskasvatuksen merkitys opinpolun merkittävänä perustana on viime vuosina vahvistunut ja varmistunut. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus eikä enää vain vanhemman oikeus saada lapsi päiväkotiin kun vanhempi itse käy työssä tai opiskelee. Päivähoidosta on siirrytty varhaiskasvatukseen ja suurin osa varhaiskasvatusta tarjotaan päiväkodeissa.

Laki lasten päivähoidosta annettiin 1973 eli laki (nykyisin Varhaiskasvatuslaki) täyttää 50 vuotta. Vuosi 1973 onkin merkittävä sillä aiemmin käytössä olleet seimi ja lastentarha korvattiin päiväkodeilla. Suomeen ensimmäinen päiväkoti perustettiin 135 vuotta sitten. Vuonna 1888 perustettu kansanlastentarha oli ensimmäinen lajiaan Pohjoismaissa.

Entä Tampere? Mitä tiedetään varhaiskasvatuksen historiasta Tampereella? Mikä rooli oli esimerkiksi Finlaysonilla? Millaista oli sotien aika lastentarhoissa? Ketkä pääsivät lastentarhaan 1950-luvulla? Miksi osapäivähoito oli suosittua vielä 1980-luvulla? Tampereella ei ole laadittu historiikkia varhaiskasvatuksesta eli seimistä ja lastentarhoista päiväkoteihin.

Varhaiskasvatuksen historiikkeja on laadittu Oulussa, Turussa, Lappeenrannassa ja Porissa. Muutamissa kunnissa on laadittu yksittäisten päiväkotien historiikkeja.

Varhaiskasvatuksen merkitys lapselle, henkilökunnalle ja vanhemmille on merkittävä ja siksi olisi tärkeitä saada kirjattua ajankuvaa eri vuosikymmeniltä.

On aika kirjoittaa historiikin muotoon myös Tampereen varhaiskasvatuksen historia.

Anne Liimola